

Norsk folkemusikk

– før og nå

«Å stakkaren mine, koma noooo!»
Slik hørtes det kanskje ut når budeia skulle samle, eller lokke, beitende kyr til seg på seteren. Det er interessant at kulokkene og former som huing og laling alle er knyttet til konkrete oppgaver, enten det var å lokke til seg husdyr eller å komme i kontakt med mennesker på den andre siden av dalen.

I tillegg til den flotte utsmykningen i hardingfela ser vi et sett med understrenger, som ikke direkte berøres av buen når man spiller, men som klinger med ved hjelp av vibrasjonene i instrumentet.

Norsk folkemusikk er mer enn bare dette – feleslatter, viser og danser er andre nevneverdige former innenfor folkemusikk. Folkemusikken er en viktig del av vår historie, men hvilken posisjon har folkemusikken i dagens Norge?

Det er vanskelig å anslå hvor gammel folkemusikken vår er, men ifølge forskere kan man spore den eldste musikken tilbake til 1200–1300-tallet, i noen tilfeller enda lenger tilbake. Det at musikken gradvis har forandret seg gjennom muntlig overlevering, gjør det vanskelig for oss å si noe sikkert om hvordan musikken hørtes ut for så lenge siden. Vanlige instrumenter er blant annet hardingfele, vanlig fele, lur, bukkehorn, seljefløyte og munnharpe.

Norsk folkemusikk deles ofte inn i to grupper – vokalmusikk, der sangen er det viktigste, og instrumentalmusikk, der musikken kun spilles på instrumenter. Som nevnt har musikken ofte spesifikke funksjoner – det kan være i forbindelse med husdyrhold, dans, fest og religiøse sammenhenger.

Men det er ikke alltid slik at musikken trenger å ha en annen funksjon enn tidsfordriv for musikeren. Det er en kjent sak at gjeterne i mangel på annet ofte kunne sitte og øve i timevis, mens husdyrene gikk rundt på seteren. Slik kunne de også bli svært dyktige på instrumentene sine.

Hvilken posisjon har folkemusikk i dagens Norge? For å kunne svare på det bør man prøve å forstå hva som ligger i begrepet folkemusikk. I Gjermund Larsens «Arrivals» kan du høre musikk som klart bærer preg av folkemusikk, men kanskje med en moderne vri. Andre moderne artister som er nær tilknyttet folkemusikk, er Ingebjørg Bratland og Odd Nordstoga. Dagens musikere kan enkelt notere ned eller spille inn musikken sin ved hjelp av teknologien som er tilgjengelig. Behovet for muntlig overlevering fra én musiker til en annen har dermed forsvunnet mer og mer. Likevel finnes det organisasjoner i Norge som arbeider for å bevare og spre folkemusikk og folkedans, og man kan trygt slå fast at norsk folkemusikk fortsatt lever.

budeie: Kvinne med ansvar for å mate, stelle og melke husdyrene på en gård eller en seter.

feleslatter: Folkemusikkstykker for hardingfele og vanlig fele (fiolin).

Kilder:

Nils Grinde: Norsk musikkhistorie: hovedlinjer i norsk musikkliv gjennom 1000 år
Store norske leksikon: Folkemusikk, snl.no/folkemusikk